

Cần liên kết để phát triển du lịch của 4 địa phương: Hà Nội, Bắc Ninh, Bắc Giang, Lạng Sơn

NGUYỄN THỊ NGỌC ANH*
NGUYỄN VĂN TRƯỜNG**

Hà Nội, Bắc Ninh, Bắc Giang, Lạng Sơn là những địa phương nằm trong 2 hành lang kinh tế (HLKT) quan trọng là: Lạng Sơn - Hà Nội - Hải Phòng - Quảng Ninh và Lạng Sơn - Hà Nội - TP. Hồ Chí Minh - Mộc Bài. Mỗi địa phương có một tiềm năng, ưu thế để phát triển du lịch khác nhau, nhưng khi ở trong HLKT lại chưa phát huy hết các tiềm năng du lịch của mình. Vấn đề đặt ra là phải có chính sách phát triển, liên kết hợp lý, đúng đắn để khai thác tối đa lợi thế về du lịch của các địa phương này.

THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN DU LỊCH TẠI CÁC ĐỊA PHƯƠNG

Trong những năm gần đây, hoạt động du lịch của Hà Nội, Bắc Ninh, Bắc Giang, Lạng Sơn, 04 địa phương nằm trên trục Quốc lộ 1A phía Bắc, bước đầu đạt kết quả đáng khích lệ. Ngành kinh tế du lịch đã có bước phát triển nhanh chóng, đạt được nhiều kết quả đáng ghi nhận về số

lượng khách đến doanh thu, cơ sở vật chất kỹ thuật... góp phần chuyển dịch cơ cấu kinh tế của các địa phương, tạo việc làm, tăng thu nhập và nâng cao đời sống của nhân dân. Cụ thể, số lượng khách du lịch đến các địa phương trên đã có sự tăng trưởng nhất định (Bảng 1). Nhờ đó doanh thu từ du lịch cũng đã có những bước tiến đáng kể (Bảng 2).

Trong giai đoạn 2010-2015, Hà Nội là địa phương có tốc độ tăng trưởng khách du lịch lớn nhất, tăng bình quân hơn 10%/năm (trong đó khách quốc tế tăng

BẢNG 1: KHÁCH DU LỊCH ĐẾN HÀ NỘI, BẮC NINH, BẮC GIANG, LẠNG SƠN TRONG GIAI ĐOẠN 2010-2015

Đơn vị: Lượt khách

Địa điểm	2010		2011		2013		2014		2015	
	QT	ND	QT	ND	QT	ND	QT	ND	QT	ND
Lạng Sơn	250.000	1.650.000	247.500	1.752.500	264.680	1.906.400	207.100	2.003.300	300.000	2.050.000
Bắc Giang	2.742	157.258	3.139	156.861	6.800	256.000	6.310	320.000	8.000	400.000
Bắc Ninh	8.155	188.336	13.549	123.698	22.000	378.000	28.000	452.000	33.000	527.000
Hà Nội	1.700.000	10.600.000	1.887.000	11.660.000	2.580.900	13.997.800	3.010.000	15.500.000	3.263.743	16.430.000

Chú thích: QT: Khách quốc tế; ND: Khách nội địa

BẢNG 2: DOANH THU TỪ DU LỊCH CỦA HÀ NỘI, BẮC NINH, BẮC GIANG, LẠNG SƠN GIAI ĐOẠN 2010-2015

Đơn vị: Tỷ đồng

Địa điểm	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lạng Sơn	730.000	781.100	799.000	810.000	819.000	835.000
Bắc Giang	54.685	62.000	81.200	137.100	192.000	262.200
Bắc Ninh	125.000	161.848	205.647	265.100	319.000	350.000
Hà Nội	27.000.000	30.000.000	32.000.000	38.500.000	49.845.000	54.967.000

Nguồn: Sở Văn hóa - Thể thao và Du lịch Lạng Sơn, Bắc Giang, Bắc Ninh, Sở Du lịch Hà Nội, 2015

* ThS., Trường THPT Trí Đức, Hà Nội | Email: ngocanhbg81@gmail.com

** Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội

14%/năm, khách nội địa tăng 9,2%/năm). Đặc biệt, năm 2015 đón 19,69 triệu lượt khách, tăng gấp 1,6 lần so với năm 2010, gấp 8,4 lần số lượng khách đến Lạng Sơn; 41 lần số lượng khách đến Bắc Giang; gấp 35,2 lần số lượng khách đến Bắc Ninh. Khách du lịch quốc tế đến Thủ đô với nhiều mục đích, trong đó với mục đích du lịch chiếm khoảng 70%, khách công vụ là 15,9%; thương mại, hội nghị, hội thảo là 4,0%; thực hiện các nhiệm vụ của chính phủ là 2,9%; thăm thân nhân 5,1%...

Tổng thu từ khách du lịch tăng ổn định, giai đoạn 2010-2015 tăng bình quân 15,5%/năm, năm 2015 đạt gần 55.000 tỷ đồng, song chưa tương xứng với tiềm năng du lịch và vị thế về du lịch của một đô thị trung tâm của quốc gia và có sức hấp dẫn quốc tế.

Nếu so sánh về chỉ tiêu tổng doanh thu từ khách du lịch có thể thấy, tổng thu từ du lịch mang lại của Hà Nội là con số rất nhỏ so với tổng thu từ khách du lịch của các thành phố thủ đô nước khác, như: Tokyo, Bangkok, Singapore, Seoul...

Lạng Sơn là địa phương có tốc độ tăng trưởng khách du lịch cao thứ 2, sau Hà Nội, lượng khách du lịch đến Lạng Sơn tăng bình quân khoảng 10%/năm (trong đó khách quốc tế tăng 10%/năm, khách nội địa tăng 11,2%/năm); năm 2015 đón 2,35 triệu lượt khách, tăng gấp 1,3 lần so với năm 2010. Tổng doanh thu từ du lịch năm 2015 là 835 tỷ đồng, tăng 114% so với 2010. Các sản phẩm du lịch vẫn thu hút khách trong và ngoài nước, gồm: du lịch tâm linh, du lịch mua sắm...

Bên cạnh những kết quả đã đạt được, Lạng Sơn không tránh khỏi những khó khăn nhất định trong phát triển du lịch, như: sản phẩm du lịch còn nghèo nàn, chất lượng dịch vụ phục vụ du lịch thấp ảnh hưởng đến khả năng cạnh tranh, hệ thống cơ sở vật chất kỹ thuật du lịch chậm được đầu tư nâng cấp. Tuyên truyền quảng bá du lịch chưa sâu rộng, hoạt động liên kết phát triển du lịch giữa Tỉnh và các địa phương khác còn mang tính hình thức, chất lượng lao động chưa cao...

Bắc Ninh có số lượt khách đến đứng thứ 3, nhưng có tốc độ tăng trưởng khách du lịch cao nhất trong 04 địa phương, tăng bình quân hơn 20%/năm (trong đó khách quốc tế tăng gần 20%/năm, khách nội địa tăng hơn 20%/năm); năm 2015 đón 560 nghìn lượt khách, gấp 2,1 lần so với năm 2010. Tổng doanh thu từ du lịch năm 2015 là 350 tỷ đồng, tăng 280% so với 2010. Các sản phẩm du lịch điển hình là: du lịch tâm linh, du lịch văn hóa, du lịch làng nghề... Du lịch Bắc Ninh ngày càng có nhiều chuyển biến tích cực tới sự phát triển kinh tế - xã hội của Tỉnh, duy trì bảo vệ các di sản, khôi phục làng nghề truyền thống, tạo việc làm, xóa đói giảm nghèo, quảng bá hình ảnh Bắc Ninh trong và ngoài nước...

Tuy nhiên, đó là những kết quả còn "khiêm tốn" của du lịch Bắc Ninh khi chưa phát huy được nhiều lợi thế từ tiềm năng to lớn vốn có. Trong quá trình khai thác và phát triển du lịch, Tỉnh đã bộc lộ những hạn chế nhất định, hoặc chưa có nhận thức đầy đủ, chưa có sự kết hợp chặt chẽ giữa khai thác, bảo tồn và phát

triển, cũng như chưa phát huy hiệu quả tổng thể quy hoạch dẫn tới xâm hại, mai một giá trị văn hóa; công tác quảng bá sản phẩm du lịch với quy mô nhỏ và còn nhiều hạn chế, chưa có chiến lược xây dựng các tour du lịch, xây dựng thương hiệu du lịch đặc trưng của Tỉnh theo hướng chuyên nghiệp.

Bắc Giang có số lượng khách du lịch đến thấp nhất trong 04 địa phương, tốc độ tăng trưởng khách du lịch bình quân khoảng 18%/năm (trong đó khách quốc tế tăng khoảng 20%/năm, khách nội địa tăng 17%/năm); năm 2015 đón 408 nghìn lượt khách, gấp 2,5 lần so với năm 2010. Tổng doanh thu từ du lịch năm 2015 là 262,2 tỷ đồng, tăng 485% so với 2010. Các sản phẩm du lịch điển hình là: du lịch tâm linh, du lịch sinh thái, du lịch văn hóa...

Dù đã đạt được một số kết quả nhất định, song du lịch Bắc Giang hiện vẫn là một trong những tỉnh chậm phát triển, các khu điểm du lịch còn nhỏ lẻ; kết cấu hạ tầng hạn chế nhất là đường giao thông chưa thuận tiện, một số tuyến đường đã xuống cấp; các sản phẩm du lịch, dịch vụ nghèo nàn và chưa có các sản phẩm du lịch đặc trưng, chưa hình thành được các tour, tuyến kết nối các điểm du lịch, chưa có các khu vui chơi giải trí có quy mô hiện đại...

CẦN TĂNG TÍNH LIÊN KẾT TRONG PHÁT TRIỂN DU LỊCH

Thực tế, vai trò của tính liên kết trong phát triển kinh tế đã được Đảng và Chính phủ thấy rõ. Vì thế, ngay từ năm 2008, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quy hoạch Phát triển Hành lang kinh tế Lạng Sơn - Hà Nội - Hải Phòng - Quảng Ninh trên quan điểm hợp tác phát triển "Hai hành lang, một vành đai kinh tế" Việt Nam - Trung Quốc và tính tới phát triển toàn tuyến đi châu Âu và các nước ASEAN. Và mới đây, năm 2015, Thủ tướng Chính phủ cũng đã ký Quyết định số 343/2015/QĐ-TTg, ngày 31/03/2015 phê duyệt Quy hoạch Phát triển Hành lang kinh tế Lạng Sơn - Hà Nội - TP. Hồ Chí Minh - Mộc Bài đến năm 2020, tầm nhìn 2030, tham gia Hành lang Xuyên Á Nam Ninh - Singapore. Các văn bản này đều nhấn mạnh tính liên kết để phát triển kinh tế - xã hội của các địa phương trên tuyến hành lang.

Tuy nhiên, cũng cần thấy rằng, việc hình thành tuyến HLKT, cũng như việc thành lập các vùng kinh tế của Việt Nam vẫn chủ yếu dựa trên các tiêu chí về hành chính, sự liên kết chỉ mang tính hình thức, ít được thực thi. Khi thực tiễn đòi hỏi phải có sự phối hợp, hợp tác cùng phát huy các thế mạnh của nhau, thì các địa phương ngồi lại với nhau trao đổi các vấn đề cần khảo sát. Hiện nay, rất ít các liên kết phát triển diễn ra trên thực tế, mà nếu có thì cũng chỉ dừng ở... trên giấy tờ.

Vì thế, để thúc đẩy sự phát triển, phát huy lợi thế so sánh du lịch của Hà Nội, Bắc Ninh, Bắc Giang, Lạng Sơn theo định hướng phát triển của 2 tuyến HLKT trên, theo chúng tôi, rất cần nâng cao tính liên kết của các địa phương một cách thực chất theo hướng sau:

- Khai thác tối ưu các lợi thế về giá trị tài nguyên tự nhiên, các giá trị di sản văn hóa - lịch sử, chú trọng gắn kết phát triển du lịch với bảo vệ tài nguyên và môi trường. Để đáp ứng nhu cầu phát triển du lịch, bên cạnh nguồn tài nguyên du lịch tự nhiên và nhân văn sẵn có, cả 04 địa phương cần chuẩn bị tốt cơ sở vật chất hạ tầng và cơ sở vật chất kỹ thuật du lịch, cũng như cần tôn tạo, bổ sung một số hạng mục nhằm làm tăng thêm giá trị cho sản phẩm du lịch đặc thù của mình.

- Đa dạng hóa và xây dựng các sản phẩm du lịch đặc trưng, sản phẩm du lịch mới, độc đáo, nâng cao chất lượng các sản phẩm, dịch vụ phục vụ du lịch, đồng thời ban hành cơ chế chính sách, cải cách thủ tục hành chính để thu hút nguồn vốn xã hội hóa xây dựng các sản phẩm du lịch cao cấp nhất là hình thành các khu du lịch nghỉ dưỡng cuối tuần, vui chơi giải trí... Các sản phẩm du lịch đặc trưng:

Hà Nội (du lịch MICE, du lịch văn hóa, chữa bệnh...); Bắc Ninh (du lịch lễ hội, tâm linh, làng nghề...); Bắc Giang (du lịch sinh thái, du lịch văn hóa...); Lạng Sơn (du lịch vùng biên, du lịch mua sắm, du lịch văn hóa...).

- Tăng cường và nâng cao hiệu quả, tính chuyên nghiệp của các hoạt động quảng bá xúc tiến du lịch. Các doanh nghiệp, tổ chức, công ty du lịch, dịch vụ, lữ hành tiếp tục đầu tư, liên kết mở tour, tuyến kết nối Hà Nội với Bắc Giang, Bắc Ninh, Lạng Sơn và ngược lại. Hoạt động này không chỉ giúp làm phong phú thêm các loại hình du lịch Hà Nội đến các tỉnh, trong đó có Bắc Giang, mà qua đây tạo điều kiện thuận lợi để Bắc Giang học hỏi kinh nghiệm... Các bên giúp đỡ nhau về bồi dưỡng, đào tạo cán bộ, tạo điều kiện thuận lợi để doanh nghiệp đầu tư, giới thiệu, quảng bá hình ảnh du lịch của các địa phương đến du khách.

- Phối hợp, liên kết để hình thành các tour du lịch kết nối các điểm du lịch, khai thác tối đa lợi thế tài nguyên du lịch của 04 địa phương, bao gồm tour du lịch nội địa, từ Hà Nội và vùng phụ cận lên du lịch Bắc Giang, Bắc Ninh, Lạng Sơn và đưa khách từ Lạng Sơn về du lịch Bắc Giang, Bắc Ninh, Hà Nội; nối tour cho khách quốc tế từ Hà Nội lên du lịch Bắc Giang, Bắc Ninh, Lạng Sơn; khai thác khách du lịch Trung Quốc, khách du lịch quốc tế đường bộ nối tour Trung Quốc - Việt Nam, khách du lịch đến từ các nước Đông Nam Á, Hàn Quốc, các nước châu Âu... 04 địa phương cũng có thể liên kết xây dựng và khai thác các sản phẩm, như: du lịch Kinh Bắc (du lịch nông thôn, du lịch làng nghề thủ công truyền thống, du lịch tín ngưỡng); vòng cung Đông Bắc (du lịch sinh thái, du lịch trekking); du lịch biên giới, du lịch miền Quan họ, lồng ghép sản phẩm du lịch Bắc Giang, Bắc Ninh, Lạng Sơn, Hà Nội vào các chương trình du lịch miền Bắc và xuyên Việt (du lịch thăm quan biển, du lịch sinh thái - dân tộc, du lịch sinh thái - lịch sử, du lịch sinh thái - nông thôn)...

- Tăng cường hoạt động quản lý nhà nước đối với hoạt động du lịch, đặc biệt các công ty lữ hành, các khách sạn để giảm bớt những phản nản về chất lượng và giá cả dịch vụ cung ứng cho khách, nhằm đảm bảo sự hài lòng và công bằng cho khách du lịch. □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Thủ tướng Chính phủ (2008). *Quyết định số 98/2008/QĐ-TTg, ngày 11/07/2008 phê duyệt Quy hoạch Phát triển Hành lang kinh tế Lạng Sơn - Hà Nội - Hải Phòng - Quảng Ninh đến năm 2020*
2. Thủ tướng Chính phủ (2015). *Quyết định số 343/2015/QĐ-TTg, ngày 31/03/2015 phê duyệt Quy hoạch Phát triển Hành lang kinh tế Lạng Sơn - Hà Nội - TP. Hồ Chí Minh - Mộc Bài đến năm 2020, tầm nhìn 2030*
3. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Bắc Giang (2010-2015). *Báo cáo kết quả thực hiện Chương trình phát triển du lịch các năm, 2010-2015*
4. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Bắc Ninh (2010-2015). *Báo cáo kết quả thực hiện Chương trình phát triển du lịch các năm, 2010-2015*
5. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Lạng Sơn (2010-2015). *Báo cáo kết quả thực hiện Chương trình phát triển du lịch các năm, 2010-2015*
6. Sở Du lịch TP. Hà Nội (2010-2015). *Báo cáo kết quả thực hiện Chương trình phát triển du lịch các năm, 2010-2015*